

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΣ ΑΓΙΑΡΟΥΣΙΟΥ ΚΑΙ ΩΡΩΠΟΥ

Εβδομαδιαία έκδοση Του Ιερού Ναού Αγίων
Αποστόλων Πέτρου και Παύλου Πεύκης

Νικολάου Πλαστήρα και Πατριάρχου Γρηγορίου Ε'
Τηλ. 2108027738 email: agioi.apostoloi@gmail.com

«ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΟΙ»

ΚΥΡΙΑΚΗ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2017. Β' ΛΟΥΚΑ.

Ανανίου αποστόλου, Ρωμανού Του μελωδού και ποιητού
των κοντακίων, Ιωάννου οσίου Του Κουκουζέλους.
Της Τιμίας σκέψης Της υπεραΐας Θεοτόκου.
Έτος 10^ο Τεύχος 452

"Φτωχοί" και "φτωχοί στο πνεύμα"

Γιατί υπάρχει αυτή η διαφορά μεταξύ των Ευαγγελιστών;

1. Αντίφαση ή Συμπλήρωμα;

Στα ευαγγέλια του Ματθαίου και του Λουκά, υπάρχουν δύο διαφορετικές ρήσεις του Χριστού για το ίδιο πράγμα. Πολλοί χρησιμοποιούν αυτό το σημείο για να πουν ότι στα Ευαγγέλια υπάρχουν αντιφάσεις, και να κατηγορήσουν την Αγία Γραφή για αντιφατικά διδάγματα. Αλλά όπως θα δούμε, οι άνθρωποι αυτοί, συγχέουν την αντιφατικότητα με τη συμπληρωματικότητα. Ας δούμε τα δύο αυτά χωρία:

Ο Λουκάς αναφέρει μια φράση του Χριστού από την "επί του όρους ομιλία", ως εξής:

"μακάριοι οι πτωχοί, ότι υμετέρα εστίν η βασιλεία του Θεού" (Λουκάς 6/ς: 20).

Αντιθέτως ο Ματθαίος την αναφέρει ως εξής:

"μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι, ότι αυτών εστιν η βασιλεία των ουρανών"
(Ματθαίος 5/ε: 3).

Έχουμε λοιπόν δύο διαφορετικές φράσεις από δύο Ευαγγελιστές, που και οι δύο αποδίδονται στον Χριστό, στην ίδια ομιλία.

2. Οι απορίες που εγείρονται

Όπως μπορεί ο καθένας να αντιληφθεί, άλλο είναι "οι πτωχοί", και άλλο "οι πτωχοί το πνεύματι". Δεν είπε ο Χριστός και τα δύο σε εκείνη την ομιλία. Ένα από

τα δύο είπε. Τι ακριβώς είπε; Είναι σαφές ότι τα λόγια του, μεταφέρθηκαν διαφορετικά, από τον έναν εκ των δύο Ευαγγελιστών! Γιατί εδώ, μεσολάβησε η προσωπική κατανόηση του μεταφέροντος τον λόγο του Χριστού, και η μνήμη του. Σημαίνει όμως αυτό ότι οι δύο Ευαγγελιστές αντιφάσκουν; Και ακόμα, το ίδιο είναι οι "πτωχοί", και το ίδιο είναι οι "πτωχοί τω πνεύματι"; Δηλαδή μήπως έχουμε δύο αντίθετες διδασκαλίες, που και οι δύο αναφέρονται στον Ιησού Χριστό;

3. Απαντήσεις

Κατ' αρχήν, πρέπει πρώτα να κάνουμε μια διάκριση. Πότε δύο φράσεις θα ήταν αντιφατικές; Δεν θα συνέβαινε αυτό, αν η μία φράση αντιτίθεται στην άλλη; Εδώ άραγε τι έχουμε; Βλέπετε καμία αντίθεση; Οι Χριστιανοί σε όλους τους αιώνες τουλάχιστον, δεν βρίσκουμε στα λόγια αυτά αντίφαση. Αντιθέτως, βλέπουμε **ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ**.

Το πρόβλημα των απίστων, είναι ότι δεν μπορούν να αντιληφθούν το ρόλο της Αγίας Γραφής. Τη βλέπουν ως ιστορικο-φιλολογικό κείμενο, ή ως "Χριστιανικό Κοράνιο". Γι' αυτό, νομίζουν ότι αν υπάρχει διαφορά σε μία φράση, αυτό δείχνει αναξιοπιστία. Δεν κατανοούν ότι η Αγία Γραφή είναι καταγραφή της εν Χριστώ εμπειρίας ΤΟΥ ΓΡΑΦΟΝΤΟΣ το κάθε βιβλίο της Αγίας Γραφής.

Η Αγία Γραφή, δεν διαφυλάχθηκε από τους Χριστιανούς, ούτε ως "καταστατικό πίστεως", ούτε ως "ιστορικό κείμενο", ούτε ως αλάθητος "λόγος Θεού". Αυτές είναι θεωρίες που επικρατούν στον Προτεσταντισμό, και τις οποίες οι άσχετοι με την Ορθοδοξία άπιστοι, τις μεταφέρουν έτσι άκριτα στην Ορθόδοξη Ανατολή, νομίζοντας ότι κι εμείς τα ίδια πιστεύουμε. Όλα αυτά όμως είναι λάθος.

Στη Χριστιανική Εκκλησία, πιστεύουμε ότι η Αγία Γραφή, περιγράφει την ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ εμπειρία και κατανόηση του γράφοντος, και εμείς από αυτή την καταγραφή, διδασκόμαστε, και συγκρίνουμε τη δική μας ζωντανή προσωπική εμπειρία. Η Αγία Γραφή δεν είναι η Χριστιανική παράδοση, αλλά μόνο ΜΕΡΟΣ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΟΛΛΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ της παράδοσης αυτής. Τη χρειαζόμαστε, για να συγκρίνουμε ο καθένας από εμάς, τη δική του προσωπική εν Χριστώ εμπειρία, και να έχουμε ένα μέτρο πορείας. Όχι για να ψάχνουμε πώς ακριβώς είπε ο Κύριος Ιησούς Χριστός το κάθε τι, και να κάνουμε φιλολογικές αναλύσεις για την ακρίβεια των λέξεων. Γιατί ο Κύριος Ιησούς Χριστός, ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΠΟΛΙΘΩΜΑ του παρελθόντος, για να τον ερευνούμε με τον τρόπο αυτόν. Είναι και σήμερα ζωντανός μαζί με την Εκκλησία Του, και μιλάει και σήμερα στους αγίους, διαφυλάττοντας σε κάθε εποχή ζωντανή αυτή την εν Χριστώ εμπειρία.

Έχοντας αυτά υπ' όψιν, αντιλαμβανόμαστε, ότι στην πραγματικότητα, δεν έχει την παραμικρή σημασία το πώς ακριβώς διατύπωσε ο Χριστός τις φράσεις αυτές. Σημασία έχει, το πώς τις αντιλήφθηκε η εν Χριστώ εμπειρία του Ματθαίου, και πώς τις αντιλήφθηκε η εμπειρία του Λουκά. Και πώς η αντίληψη αυτών των αγίων ανθρώπων, μπορεί να επηρεάσει και να διορθώσει την εν Χριστώ ζωή του καθενός μας. Και αυτό ακριβώς πρέπει να εξετάσουμε. Γι' αυτό τα βιβλία αυτά λέγονται: "Το κατά Ματθαίον" και "Το κατά Λουκάν" Ευαγγέλιο. Δηλαδή, το Ευαγγέλιο όπως το αντιλήφθηκε, το κατανόησε και το βίωσε ο Ματθαίος και ο Λουκάς. Και είναι σαφές εδώ, ότι υπ' αυτό το πρίσμα, κάθε διαφοροποίηση στην κατανόηση του κάθε

Ευαγγελιστή, είναι συνεπέστατη, και δεν υποκρύπτει οποιαδήποτε αντίφαση. Γιατί μιλάει για την προσωπική του αντίληψη.

Όπως και αν το διατύπωσε ο Χριστός, ο ένας Ευαγγελιστής θυμόταν το: "μακάριοι οι πτωχοί", ενώ ο άλλο το: "μακάριοι οι πτωχοί τω πνεύματι". Είναι άραγε αυτό αντίφαση;

Θα μας πει κάποιος άπιστος, ότι άλλο πράγμα είναι "οι πτωχοί", και άλλο πράγμα είναι οι "πτωχοί τω πνεύματι". Συμφωνούμε! Και αυτό μας κάνει να πιστεύουμε ότι ο Χριστός εννοούσε ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ στην ομιλία του. Και το ένα καταγράφηκε από τον Ματθαίο, ενώ το άλλο από τον Λουκά. Γι' αυτό, έχοντας περισσότερα του ενός Ευαγγέλια, μπορούμε να έχουμε την καταγραφή της διδασκαλίας του Χριστού πληρέστερα. Η Εκκλησία δεν διαφύλαξε τυχαία τέσσερα (και όχι ένα) ευαγγέλια.

Ο Λουκάς, έχει γράψει το Ευαγγέλιό του κατά ιστορική σειρά και ακρίβεια, όπως γράφει στην αρχή του. Αντιθέτως ο Ματθαίος, καταγράφει τα γεγονότα ανακατεμένα, χωρισμένα σε θεματικές ενότητες. Αυτό μας δίνει μια σαφέστερη εικόνα του τι συμβαίνει με τα λόγια αυτά του Χριστού. Ο μεν Λουκάς, (που δεν ανήκε στους μαθητές του Χριστού, αλλά ερεύνησε από τους μαθητές τα όσα έγραψε), προφανώς καταγράφει την ακρίβεια των λόγων που του είπαν οι ακροατές τους. Ο δε Ματθαίος, (ο οποίος είχε βιώσει ο ίδιος τον Χριστό από κοντά), καταγράφει το ακριβές νόημα των λόγων. Και ήταν σε θέση να το γνωρίζει, επειδή όλα όσα είπε ο Χριστός, είχε τη δυνατότητα να τα κουβεντιάσει μαζί του και κατ' ιδίαν μετά την ομιλία, ή σε άλλο ανύποπτο χρόνο. Και ακόμα, ο Χριστός πιθανότατα είχε επαναλάβει τις διδασκαλίες αυτές, με περισσότερη ανάλυση σε άλλες περιστάσεις, και ο Ματθαίος γνώριζε ακριβώς τι εννοούσε ο Χριστός. Θα μπορούσε λοιπόν πολύ απλά, ο Λουκάς μόνο να ανέφερε επιγραμματικά τα λόγια του Χριστού, ενώ ο Ματθαίος να κατέγραψε μαζί και αυτό που γνώριζε ότι σήμαιναν!

Ας δούμε λοιπόν τώρα λίγο, τη φράση: "μακάριοι οι πτωχοί" (γιατί δική τους είναι η βασιλεία των ουρανών). Δηλαδή, γιατί θα μπορούσε να συμβαίνει κάτι τέτοιο; Όποιος είναι φτωχός, σημαίνει ότι κερδίζει τη βασιλεία των ουρανών; Αν δηλαδή κάποιος πτωχεύσει από τη δουλειά του, ή αν κάποιος μείνει άνεργος και πεινάσει, ή αν κάποιος σπαταλήσει τα χρήματά του στα χαρτιά και μείνει ρέστος, σημαίνει ότι σώθηκε; Είναι φανερό, ότι ο Χριστός δεν μπορεί να είχε πει κάτι τέτοιο. Όπως ακριβώς, όταν μίλησε εναντίον των πλουσίων, δεν εννοούσε όλους τους πλούσιους! Ο Χριστός όταν μιλούσε για τους "πτωχούς", μιλούσε ουσιαστικά για κάποιες ιδιότητες, που είναι κατά κανόνα κοινές στους περισσότερους φτωχούς, με πρώτη την ταπείνωση. Δηλαδή, την "πτωχεία πνεύματος".

Όταν λοιπόν ο Ματθαίος γράφει "πτωχοί τω πνεύματι", και ο Λουκάς γράφει: "πτωχοί", όχι μόνο δεν έχουμε αντίφαση, αλλά στην πραγματικότητα έχουμε πλήρη συμφωνία ως προς το νόημα. Και μόνο οι λέξεις αλλάζουν. Είναι κοινή λογική να το κατανοήσει κάποιος αυτό. Πού να βρεθεί όμως η κοινή λογική στους δήθεν...

"ορθολογιστές";

Ο φτωχός, δεν σώζεται επειδή η φτώχεια είναι καλή αυτή καθ' εαυτήν. Αλλά επειδή η ανέχεια και οι θλίψεις, κάνουν την ψυχή του δεκτική στην αναζήτηση του Θεού. Ο πλούτος σκληραίνει την καρδιά, και δίνει στον άνθρωπο κατά κόσμον δύναμη, ώστε να του εμφυτεύει αισθήματα αυτοδυναμίας και υψηλοφροσύνης.

Ένας φτωχός, δεν μπορεί να ελπίζει στον πλούτο του, αλλά στον Θεό, γιατί δεν έχει άλλο αποκούμπι. Συναισθάνεται την ανάγκη του και την αδυναμία του, και επιζητεί την άνωθεν δικαιοσύνη. Αφοσιώνεται στη σωτηρία του, και όχι στη συντήρηση των υλικών του αποκτημάτων. Ένας φτωχός, εκ των πραγμάτων οδηγείται στον Θεό. Γι' αυτό είναι μακάριος, αν ζήσει σύμφωνα με αυτή την πορεία που του υπαγορεύει η φτώχεια του. Αυτή είναι η ουσία των λόγων του Χριστού. Και οι Χριστιανοί μένουμε στην ουσία. Οι δε άπιστοι μένουν στις λέξεις και χάνονται.

Άλλωστε, στη γλώσσα της Αγίας Γραφής, οι λέξεις: "πτωχός" και "ευσεβής" ταυτίζονται, ειδικότερα στο βιβλίο των Ψαλμών και στον Ησαΐα, από τα οποία βιβλία ο Χριστός χρησιμοποίησε στοιχεία για την επί του όρους ομιλία του αυτή. (Π.χ. παράβαλλε Ησαΐα 61/ξα: 1: "πνεύμα Κυρίου επ' εμέ ου είνεκεν έχρισέν με ευαγγελίσασθαι πτωχοίς απέσταλκέν με ιάσασθαι τους συντετριμμένους τη καρδία κηρύξαι αιχμαλώτους άφεςιν και τυφλοίς ανάβλεψιν"). Οι Ισραηλίτες που τον άκουγαν, και γνώριζαν την Παλαιά Διαθήκη, κατανοούσαν πολύ καλά τι έλεγε! Ας δούμε λοιπόν πώς κατάλαβαν, και τι είπαν για το θέμα αυτό διάφοροι αρχαίοι πατέρες:

4. Αποσπάσματα πατέρων για το θέμα

"Εοικε πτωχούς ονομάζειν εν τούτοις τους φιλοκερδείας κρείττονας και τον τρόπον αφιλάργυρον έχοντας" (Κύριλλος Αλεξανδρείας).

"Έδει γαρ έδει το σωτήριο και ευαγγελικόν μέλλοντας αυτούς διαγγέλλειν κήρυγμα τοις απανταχόσε, αφιλόπλουτον έχειν το φρόνημα και εύσχολον επί τα κρίττω την επιθυμίαν" (Κύριλλος Αλεξανδρείας).

"Τους φιλοπλούτους, τους εκουσίως πτωχούς" (Ζηγαβηνός).

"Ουκ είπεν οι πτωχοί τοις χρήμασιν, αλλ' οι πτωχοί τω πνεύματι. Ου γαρ ο εκ περιστάσεώς τινος ταπεινός, ούτος μακαριστός. Δίotti ουδέν των απροαιρέτων μακαριστόν. Πάσα γαρ αρετή τω εκουσίω χαρακτηρίζεται" (Ζηγαβηνός).

"Πτωχόν ενταύθα τον ταπεινόν εκάλεσεν... Ο γαρ ταπεινόφρων αεί φοβείται τον Θεόν" (Ζηγαβηνός).

"Είεν δ' αν ούτοι οι πάντων των του παρόντος βίου τιμίωv κατολιγωρήσαντες, οι πτωχεύοντες τη μετριοφροσύνη, οι και εις άκρον ελάσαντες ακτημοσύνης δια την κατά Θεόν φιλοσοφίαν... Τοιούτους δε αυτούς τους πρώτους εις αυτών πρόσωπον... ηρμόττετο λέγων... υμετέρα εστίν η βασιλεία του Θεού. Το γαρ υμετέρα δεικτικώς προς παρόντας ελέγετο". (Ευσέβιος).

"οι ταπεινοί και συντετριμμένοι την διάνοιαν. Πνεύμα γαρ ενταύθα την ψυχήν και την προαίρεσιν είρηκε" (Χρυσόστομος).

"τους δεδιδαγμένους την επαινετήν ταπεινοφροσύνην και κατά την προς αυτόν εξομοίωσιν, τον δι' ημάς πτωχεύσαντα, την εν τω φρονήματι πτωχείαν ανειληφότων" (Βασίλειος ο Μέγας).

"Την εκούσιον ταπεινοφροσύνην ονομάζει ο Λόγος" (Γρηγόριος Νύσσης).